

कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
कामगार भवन, प्लॉट क्र.सी-२०, ब्लॉक इ.
बांद्रा-कुर्ला संकुल, बांद्रा (पूर्व)
मुंबई-४०० ०५१.
दुरध्वनी क्रमांक २६५७३७३३/२६५७३७८३
दि.१५.०२.२०१३

केंद्र शासनाचा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
विभागाबाबतची विविध प्रकारची १७ मॅन्युअल्स.

१) विभागाची रचना, कार्ये व जबाबदा-यांचा तपशिल :-

कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य , मुंबई				
कामगार उप आयुक्त, प्रशासन	कामगार उप आयुक्त, औद्योगिक संबंध	कामगार उप आयुक्त, ग्रामिण विभाग	कामगार उप आयुक्त, दुकाने	विशेष कार्यअधिकारी
सहआयुक्त कामगार (माथाडी)				
विभागीय कार्यालये.				
अपर कामगार आयुक्त, कोकण विभाग, मुंबई	अपर कामगार आयुक्त, पुणे	अपर कामगार आयुक्त, नागपूर	कामगार उप आयुक्त, नासिक	कामगार उप आयुक्त, औरंगाबाद.

अपर कामगार आयुक्त, मुंबई (कोकण विभाग) अंतर्गत कार्यालये.

१. कामगार उप आयुक्त, मुंबई शहर
२. कामगार उप आयुक्त, मुंबई उप नगर पूर्व
३. कामगार उप आयुक्त मुंबई उपनगर पश्चिम.
४. कामगार उप आयुक्त, ठाणे
५. सहाय्यक कामगार आयुक्त, कल्याण
६. सहाय्यक कामगार आयुक्त, तारापूर
७. सहाय्यक कामगार आयुक्त, भिवंडी
८. सहाय्यक कामगार आयुक्त, रायगड.
९. सहाय्यक कामगार आयुक्त, रत्नागिरी
१०. सरकारी कामगार अधिकारी, सिंधुदूर्ग.

अपर कामगार आयुक्त,पुणे.(पुणे विभाग अंतर्गत कार्यालये)

१. कामगार उप आयुक्त, पुणे जिल्हा कार्यालय.
२. सहाय्यक कामगार आयुक्त, सोलापूर
३. सहाय्यक कामगार आयुक्त, कोल्हापूर
४. सहाय्यक कामगार आयुक्त, इचलकरंजी
५. सहाय्यक कामगार आयुक्त, सांगली
६. सहाय्यक कामगार आयुक्त, सातारा
७. सरकारी कामगार अधिकारी, बार्शी.

अपर कामगार आयुक्त, नागपूर. (नागपूर विभाग अंतर्गत कार्यालय)

१. सहाय्यक कामगार आयुक्त, गोंदिया
२. सहाय्यक कामगार आयुक्त, भंडारा
३. सहाय्यक कामगार आयुक्त, अमरावती.
४. सहाय्यक कामगार आयुक्त, अकोला.
५. सहाय्यक कामगार आयुक्त, चंद्रपूर
६. सरकारी कामगार अधिकारी, तुमसर
७. सरकारी कामगार अधिकारी,गडचिरोली
८. सरकारी कामगार अधिकारी, यवतमाळ
९. सरकारी कामगार अधिकारी, बुलढाणा
१०. सरकारी कामगार अधिकारी, वर्धा
- ११.सरकारी कामगार अधिकारी, वाशीम.

कामगार उप आयुक्त, नासिक (नासिक विभागांतर्गत कार्यालये)

१. सहाय्यक कामगार आयुक्त, जळगांव
२. सहाय्यक कामगार आयुक्त, अहमदनगर.
३. सरकारी कामगार अधिकारी, मालेगांव
४. सरकारी कामगार अधिकारी, धुळे.

कामगार उप आयुक्त, औरंगाबाद (औरंगाबाद विभागांतर्गत कार्यालये)

१. सहाय्यक कामगार आयुक्त, नांदेड
२. सहाय्यक कामगार आयुक्त, लातूर
३. सरकारी कामगार अधिकारी, उस्मानाबाद
४. सरकारी कामगार अधिकारी, जालना
५. सरकारी कामगार अधिकारी, परभणी
६. सरकारी कामगार अधिकारी, बीड
७. सरकारी कामगार अधिकारी, हिंगोली

कामगार विषयक बाबी, ज्यात मालक व कामगार यांच्यातील वाद, तसेच समेट, टाळेबंदी, श्रमिक संघटना नोंदणी, कामगार विषयक सांख्यिकी माहिती, ग्राहक मूल्य निर्देशांक व सामाजिक व आर्थिक पाहणी करणे, तसेच विविध कामगार कायदांच्या अंमलबजावणीवर देखरेख ठेवणे याशिवाय महाराष्ट्र माथाडी हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९६९, तसेच महाराष्ट्र खाजगी सुरक्षा रक्षक (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, १९८१ खाली स्थापन करण्यात आलेल्या माथाडी व सुरक्षा रक्षक मंडळाच्या कामकाजावर पर्यवेक्षण करणे.

२) विभागातील अधिका-यांची व कर्मचा-यांची अधिकार व कर्तव्ये :-

कामगार आयुक्त कार्यालयातील अधिका-यांना विविध कामगार अधिनियमाखाली काही अधिकार व कर्तव्ये दिलेले आहेत. या अधिका-यांमार्फत विविध कामगार कायदांची अंमलबजावणी केली जाते. या अधिका-यांमध्ये कामगार आयुक्त, सह आयुक्त कामगार, अपर कामगार आयुक्त, कामगार उप आयुक्त, सहायक कामगार आयुक्त, सरकारी कामगार अधिकारी इत्यादी अधिका-यांचा समावेश असून, त्याखेरीज दुकाने निरीक्षक व किमान वेतन निरीक्षक यांचाही समावेश आहे.

सरकारी कामगार अधिकारी व त्यावरील दर्जाच्या अधिका-यांचे मुख्य कर्तव्ये हे व्यवस्थापन व कामगार संघटना यांच्यातील औद्योगिक विवादात मध्यस्थी करून तडजोड घडवून आणणे हे आहे. याशिवाय विविध कामगार कायदांची अंमलबजावणी करण्याचे कामकाज देखील या अधिका-यांकडून तसेच दुकाने निरीक्षक व किमान वेतन निरीक्षक यांचेकडून केले जाते. उपरोक्त कायदांची अंमलबजावणी करण्यासाठी संबंधीत कामगार कायदांमध्ये या अधिका-यांना मध्यस्थी करणे आढळलेल्या त्रुटींची पुर्तता न केल्यास संबंधीत आस्थापनांच्या मालकांविरुद्ध समुचित न्यायालयात खटला दाखल करण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात आले आहेत.

औद्योगिक विवाद अधिनियम, १९४७ च्या प्रकरण ५ बी अन्वये एखाद्या औद्योगिक आस्थापनेत १०० किंवा १०० पेक्षा जास्त कामगार मागील १२ महिन्यांच्या कालावधीत कामाला असतील तर अशा आस्थापना बंद करण्यापूर्वी वा अशा आस्थापनेत कामगार कपात किंवा ले-ऑफ करण्यासाठी शासनाची पूर्व परवानगी घेण्याची आवश्यकता आहे. तथापि, कारखाना बंद करण्यास परवानगी देण्याचे अधिकार आता कामगार आयुक्त यांना प्रदान करण्यात आले असून, ले-ऑफ व कामगार कपातीस परवानगी देण्याचे अधिकार प्रादेशिक प्रमुखांना प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

कामगार आयुक्त कार्यालयाकडून पुढील ५ केंद्रांसाठी ग्राहक मूल्य निर्देशांक जाहिर करण्यात येतो.

कोल्हापूर, अकोला, जळगांव, नांदेड व औरंगाबाद.

याशिवाय पुढील ५ केंद्रांचा ग्राहक मूल्य निर्देशांक लेबर ब्युरो, सिमला यांचेकडून जाहिर केला जातो.

मुंबई, सोलापूर, पुणे, नागपूर व नाशिक

तथापि, या ५ केंद्रातील वस्तुंच्या किंमती गोळा करण्याचे काम कामगार आयुक्तालयातील कर्मचा-यांमार्फत केले जाते.

श्रमिक संघ अधिनियमाखालील कामगार संघटनांची नोंदणी करण्याचे अधिकार विभागीय प्रमुख तसेच त्या विभागातील सहायक कामगार आयुक्त यांनाही प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

उपदान प्रदान अधिनियमांतर्गत सहायक कामगार आयुक्त, नियंत्रक अधिकारी व कामगार उप आयुक्त हे अपिलीय अधिकारी या नात्याने माहे ऑक्टोबर २०११ पर्यंतच्या प्रकरणांमध्ये कामकाज पाहतात व त्यानंतर म्हणजे माहे नोव्हेंबर, २०११ पासून मा. कामगार न्यायालय-नियंत्रण अधिकारी व मा. औद्योगिक न्यायालय- हे अपिलीय अधिकारी या नात्याने काम पाहतात आहे. अपिलीय अधिकारी यांचा निर्णय जर संबंधीतांना मान्य नसेल तर ते मा. उच्च न्यायालयामध्ये दाद मागू शकतात.

बोनस प्रदान अधिनियमांतर्गत एखाद्या व्यवस्थापनास बोनस कायद्यांतर्गत मुदत वाढ द्यावयाची असल्यास त्यासंदर्भात कामगार आयुक्त यांना अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत व याच कायद्यांतर्गत सूट देण्याचे अधिकार शासनाकडे आहेत.

विविध कामगार कायद्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी जसे की, किमान वेतन अधिनियम, बोनस प्रदान अधिनियम, कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियम, प्रसूती लाभ अधिनियम, विक्री संवर्धन कामगार (सेवाशर्ती) अधिनियम, आंतरराज्य स्थलांतरीत कामगार अधिनियम, समान वेतन अधिनियम, बाल कामगार (प्रतिबंध व नियमन) अधिनियम इत्यादी अधिनियमांतर्गत निरीक्षक म्हणून कामगार आयुक्त कार्यालयातील अधिका-यांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

३) निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेची पध्दत व पर्यवेक्षीय जबाबदारीची साखळी :-

कामगार अधिनियमाखाली कामगार आयुक्त कार्यालयातील अधिका-यांना देण्यात आलेल्या अधिकारानुसार कामकाज करण्यात येते व कायद्यातील तरतूदीनुसार प्रत्येक प्रकरणात त्यांचेकडून निर्णय घेतला जातो. प्रत्येक विभागीय कार्यालय प्रमुख त्यांचे अधिपत्याखालील अधिकारी, निरीक्षक/कर्मचारी यांचेवर पर्यवेक्षणाचे काम करतात.

४) विभागाच्या कार्यवहनासाठी विभागाने ठरलेले नॉर्म्स (तत्वे) :-

सरकारी कामगार अधिकारी, निरीक्षक यांचेवर सोपविलेल्या अंमलबजावणीच्या संदर्भात या विभागाने दरमहा ७५ निरीक्षणे करणे बंधनकारक आहे.

अंमलबजावणी खेरीज संबंधित अधिका-यांना प्राप्त होणारी समेट प्रकरणे, उपदान प्रकरणे, व्यससेयो प्रकरणे देखील हाताळावी लागतात.

५) काम करताना विभागाचे कर्मचारी वापरत असलेले विभागाचे नियम, विनियम, मॅन्युअल्स व अभिलेख:-

कामगार आयुक्त कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी विविध कामगार अधिनियमाखालील तरतूदीनुसार त्यांचे अधिकार व कर्तव्ये पार पाडतात. तसेच विविध कामगार अधिनियमाखालील विहित केलेल्या नमून्यात अभिलेख ठेवले

जातात. जसे की, मुंबई दुकाने व आस्थापना अधिनियमाखाली सी रजिस्टर ठेवण्यात येते. तर श्रमिक संघ अधिनियमाखाली कामगार संघटनांचे नोंदणी रजिस्टर विभागीय कार्यालयातील निबंधकाकडून ठेवण्यात येते. तसेच कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियमाखाली आस्थापनांची, मुख्य मालकाची नोंदवही व कंत्राटदाराची परवाना नोंदवही ठेवली जाते.

६) विभागात व विभागाचे नियंत्रणात असलेल्या कागदपत्रांचे वर्गीकरण दर्शविणारे विवरणपत्र :-

शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रकानुसार कामगार आयुक्त व त्यांच्या अधिपत्याखालील कार्यालयामध्ये अभिलेख्यांचे वर्गीकरण व निंदणी करण्यात येते.

७) विभागाच्या धोरणात्मक बाबी ठरवितांना व सदर बाबींची अंमलबजावणी करताना जन संपर्कासाठी विभागात असलेल्या व्यवस्थेबाबतचा तपशिल.

विभागाच्या धोरणात्मक बाबी शासनस्तरावरून ठरविल्या जातात. व शासनाने निश्चित केलेल्या धोरणानुसार त्यांची अंमलबजावणी कामगार आयुक्तालयातील अधिका-यांमार्फत करण्यात येते.

जनसंपर्क :-

कामगार विभागाने राज्याच्या कामगार विभागाबाबतची माहिती पुस्तिका प्रसिध्द केली असून, त्यामध्ये सर्वसाधारण जनतेस कामगार विभागाकडून करण्यात येणा-या कामकाजाबाबतची माहिती उपलब्ध होऊ शकते. याखेरीज काही सर्वसाधारण कामगार विवाद उपस्थित झाल्यास त्यावर चर्चा विनिमय करण्यासाठी राज्यपातळीवरील कामगार संघटना तसेच मालक संघटनांच्या बैठका आयोजित करून चर्चा केली जाते. तसेच प्रत्येक कार्यालयात कामगार व मालक वर्ग यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी अधिकारी ठराविक वेळेत उपलब्ध असतात.

८) विभागातील दोन किंवा अधिक व्यक्तींनी बनलेले सल्लादायी मंडळे, परिषद समित्या आणि इतर बाँडीज :-

१. मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियमाखाली कामगार विभागाने ४ वैधानिक वेतन मंडळे स्थापन करण्याची तरतूद आहे.

अ) सुती वस्त्रोद्योग वेतन मंडळ

ब) सहकारी बँकींग उद्योग वेतन मंडळ

क) सिल्क उद्योग वेतन मंडळ

ड) साखर उद्योग वेतन मंडळ

या विभागात १) राज्य कंत्राटी कामगार सल्लागार मंडळ, २) किमान वेतन सल्लागार मंडळ, ३) बिडी कामगारांचे प्रलंबित प्रश्न सोडविण्यासाठी उच्चस्तरीय समिती, ४) कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनियम, १९७०, किमान वेतन अधिनियम, १९४८, बिडी व सिगार (रोजगार व सेवाशर्ती) अधिनियम, १९६६, अंतर्गत सल्लागार समिती

५. बाल कामगार (प्रतिबंध व निर्मुलन) अधिनियम, १९८६ अंतर्गत बालकामगार प्रथा निर्मुलनार्थ संबंधित जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली विविध विभागातील अधिका-यांचा समावेश करून कृतीदल गठीत करण्यात आलेले आहेत. ६. माथाडी कायद्यांतर्गत राज्य माथाडी सल्लागार समिती तसेच ७. महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा रक्षक सल्लागार समिती.

याशिवाय राज्यातील उद्योजकांना व कामगारांना भेडसावणा-या समस्यांमधून मार्ग काढण्यासाठी राज्य शासनाकडून राज्यस्तरीय त्रिपक्षीय सल्लागार समिती नियुक्त करण्यात येते. तसेच बिडी उद्योगातील मालकांच्या समस्या सोडविण्यासाठी तेथे एक त्रिपक्षीय समिती नियुक्त करण्यात येते.

याशिवाय ग्राहक मूल्य निर्देशांक जाहीर करण्यासाठी कामगार आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नियुक्त करण्यात आली आहे.

९) विभागातील अधिकारी व कर्मचा-यांच्या नावाची निर्देशिका :-

स्वतंत्र यादी सोबत जोडली आहे.

१०) अधिकारी व कर्मचारी यांची नियमाप्रमाणे प्रदान करण्यात येणा-या प्रतिपूर्तीसह मासिक प्राप्ती

कामगार आयुक्त यांच्या आस्थापनेत खालील प्रमाणे अधिकारी/कर्मचारी वृंद कार्यरत आहेत.

१) वर्ग-अ	९१
२) वर्ग-ब	१४४
३) वर्ग-क	१००९
४) वर्ग-ड	२८३
एकूण	१५२७

उपरोक्त अधिकार आणि कर्मचा-यांवर वेतन व भत्त्यापोटी वार्षिक अंदाजित ३८,०५,२९,०००/- इतके रुपये खर्च केले जातात. स्वतंत्र यादी सोबत जोडली आहे.

११) विभागाच्या सर्व योजनांसाठीचा प्रस्तावित खर्च आणि काढण्यात आलेल्या रक्कमांची अहवालासह विभागाच्या

प्रत्येक संस्थेसाठी करण्यात आलेली आर्थिक तरतूद.

विभागाच्या सन २०११-२०१२ या कालावधी साठी सर्व योजना (योजनेतर व योजनेतर्गत) प्रस्तावित खर्च रुपये ४८,१२,५७,०००/-

कामगार आयुक्तालयाच्या अधिपत्याखाली कोणत्याही स्वतंत्र संस्था कार्यरत नसल्याने याबाबतची माहिती निरंक.

१२) अर्थसहाय्य कार्यक्रमांतर्गत प्रदान करण्यात आलेल्या रकमा तसेच लाभधारकाच्या तपशिलासह अशा कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करण्याची पध्दत.

कामगार आयुक्तांलयामार्फत कोणत्याही संस्थेस अर्थ सहाय्य देण्यात येत आहे. त्यामुळे याबाबतची माहिती निरंक समजण्यात यावी.

१३) परवाने किंवा अधिकारीता ज्यांना प्रदान करण्यात आली आहे अशांचा तपशिल.

अ.क्र.	अधिनिमयाचे नांव	अधिका-यांचे पदनाम	प्रदान करण्यात आलेले अधिकार
१.	श्रमिक संघ अधिनियम	कामगार उप आयुक्त (औसं), निबंधक, मुंबई	कामगार संघटनांची नोंदणी करणे व रद्द करणे
२	श्रमिक संघ अधिनियम	विभागीय प्रमुख/अतिरिक्त निबंधक	कामगार संघटनांची नोंदणी करणे व रद्द करणे
३	श्रमिक संघ अधिनियम	सहायक कामगार आयुक्त, उपनिबंधक	कामगार संघटनांची नोंदणी करणे
४	मोटर परिवहन कामगार अधिनियम	कामगार उप आयुक्त	नोंदणी करणे
५	कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मुलन) अधिनिमय	सहायक कामगार आयुक्त, कामगार उप आयुक्त	नोंदणी करणे व अनुज्ञाप्ती देणे अपिलीय अधिकारी
६	उपदान प्रदान अधिनियम	सहायक कामगार आयुक्त, कामगार उप आयुक्त	नियंत्रक प्राधिकारी अपिलीय प्राधिकारी
७	घरभाडे भत्ता अधिनियम	सहायक कामगार आयुक्त, कामगार उप आयुक्त	नियंत्रक प्राधिकारी अपिलीय प्राधिकारी
८	आंतरराज्य स्थलांतरीत अधिनियम	सहायक कामगार आयुक्त,	नोंदणी व अनुज्ञाप्ती अधिकारी
९	दुकाने व संस्था अधिनियम	दुकाने निरीक्षक	आस्थापनांची नोंदणी व नुतणीकरण.

१४) इलेक्ट्रॉनिक स्वरुपात उपलब्ध असलेल्या विभागाबाबतच्या माहितीचा तपशिल.

कामगार विभागाची वेब साईट बनविण्याचे सुरु असून तिचे संकेत स्थळ पुढील प्रमाणे

<http://www.mahakamgar.gov.in> लवकरच सदर संकेत स्थळावर कामगार विभागाबाबतच्या माहितीचा तपशिल

उपलब्ध होईल

१५) नागरिकांना माहिती मिळण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या जनतेच्या वापरासाठी असलेले ग्रंथालय अथवा वाचन कक्ष इत्यादी सुविधांचा तपशिल.

कामगार आयुक्त कार्यालयात ग्रंथालयाची सोय असून तेथे विविध कायद्यांची पुस्तके संबंधीतांना माहितीसाठी उपलब्ध होऊ शकतात.

१६) विभागाच्या शासकीय माहिती अधिका-यांची नांवे, पदनाम व इतर तपशिल.

याबाबतचा तपशिल सोबत देण्यात आलेला आहे.

१७) अशा सदरात मोडणारी व इतर माहिती

निरंक

कामगार आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई

क्र.रवका/माअअ२००५/२०१३/कार्यासन-४,
कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय,
कामगार भवन, प्लॉट क्र.सी-२०, ब्लॉक इ.
बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई- ४०० ०५१.
दुरध्वनी क्र.२ ६५७३७३३
दि. १५/०२/२०१३

विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
राज्य जन माहिती अधिकारी यांची नियुक्ती करण्याबाबत.

आ दे श.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (दोन)(ड.) (पाच) अन्वये प्रशासकीय कार्यालय प्रमुख या नात्याने कामगार आयुक्त कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील महाराष्ट्रातील सर्व कार्यालयांकरिता या कायद्याची अंमलबजावणीसाठी सदर अधिनियमाच्या कलम ५(१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून राज्य जन माहिती अधिकारी (State Public Information Officer) यांची नियुक्ती करण्यात आलेल्या आहेत. सदर नियुक्त्या वेळोवेळी अद्यायावत करणे आवश्यक असल्याने त्या खालीलप्रमाणे सुधारीत करण्यात येत आहेत.

अनुसूची.

अनु.क्र.	कार्यालयाचे नाव व पत्ता	नाव पदनाम व दुरध्वनी क्रमांक	संबंधित विषय
१	कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ.सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई -४०००५१	श्री. वि. तु. ठाकुर सरकारी कामगार अधिकारी, मुंबई दुर. क्र.०२२ - २६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ.सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई -४०००५१	श्री. ह.र. वैती सरकारी कामगार अधिकारी, (को.वि.) दुर. क्र.०२२ - २६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, ऑफिस कॉम्प्लेक्स बिल्डींग, ६ वा मजला, लेबर कोर्टचे वर, मुलुंड चेक नाका, ठाणे प.	श्री. एल. वाय. भुजबळ सरकारी कामगार अधिकारी, ठाणे २५८२७४४९/ ५२/५७/६०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय,	श्री. शा.भि. भोई सरकारी कामगार अधिकारी,	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

	गुरुदेव हॉटेलच्या वर, साईविहार, शिवाजी पथ, कल्याण. (प) जि.ठाणे.	कल्याण ०२५१-२३१९६२८/ २३१३४५३.	
५	सहाय्यक कामगार आयुक्त, यांचे कार्यालय, एसटी स्टॅण्डसमोर, ड्रिमलॅण्ड अपार्टमेंट , आग्रारोड, भिवंडी, जि. ठाणे.	श्री. श.म. काळे सरकारी कामगार अधिकारी, ०२५२२-२५४२३१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
६	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, एमआयडीसी कर्मचारी वसाहत, सरोवर हॉटेलच्या समोर, तारापूर, बोईसर, ता.पालघर, जि.ठाणे.	श्री. आय. आर. बोढारे सरकारी कामगार अधिकारी, ०२५२५-२७०४२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
७	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, विघ्नहर्ता कॉम्प्लेक्स, १ ला माळा, जुना मुंबई-पुणे रोड, सेक्टर-१, खांदा कॉलनी, नवीन पनवेल, जि.रायगड.	श्री. अ.बा.सावळकर सरकारी कामगार अधिकारी, ०२२-२७४५२८३५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
८	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, ब्लॉक नं.४२/४४, २ रा माळा, पारस मनी बिल्डींग, मारुती मंदिर जवळ, के सी जैन नगर, रत्नागिरी ४१५६१२	श्री. शे.स.सावंत सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३५२-२२३१०९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, मुख्य प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.सी/१, १ला माळा, सिंधुदुर्ग नगरी, ओरस, ता. कुडाळ, जि. सिंधुदुर्ग.	श्री. शे.म.पाडगावकर सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३६२-२२८८७२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१०	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, बंगला क्रमांक ५, शिवाजी नगर,मुंबई पुणे रस्ता, पुणे- ४१११००५.	श्री. एस.एन.फुटाणे सरकारी कामगार अधिकारी, ०२०-२५५४१६१७ मो.९४२३२७०२७९	आस्थापना/लेखा/अंमलबजावणी/ श्रमिक संघ/मुंबई औद्योगिक संबंध/औ.सं./स्थायी आदेश
११	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, (जिल्हा कार्यालय) बंगला क्रमांक ५, शिवाजी नगर, मुंबई पुणे रस्ता, पुणे- ४१११००५.	श्रीम.अनघा क्षीरसागर सरकारी कामगार अधिकारी, ०२०-२५५४१६१७ मो. ७७९८५७३०४२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

१२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, सहस्रार्जून मंगल कार्यालय, १ ला मजला, १२४, सिध्देश्वर पेठ, सोलापूर.	श्री. द.ब.जाधव किमान वेतन निरीक्षक, ०२१७-२७२२१०२ मो. ९३७०४१३२५४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, शेतकरी निवास इमारत, १ला माळा, मार्केट यार्ड, तुळजापूर रोड, बाशी ९८८१२११०५५	श्री. आर.के.बोराटे दुकाने निरीक्षक, बाशी	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, घर क्रमांक ५७९, ई व्यापारी पेठ, शाहूपुरी, कोल्हापूर.	श्री. एम.ए.सांवत सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३१-२६५३७१४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१५	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजाराम स्टेडियम इमारत, गेट नं.३, गाळा नं.३, इचलकरंजी नगरपरिषद, इचलकरंजी, ता.हातकंगले, जि. कोल्हापूर.	श्री. द.दा.पवार सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३०-२४२१३९१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१६	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, उद्योग भवन, विश्रामबाग, सांगली.	श्रीम. एस.एस.कुलकर्णी सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३३-२६७२०४६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१७	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, १६८, रविवार पेठ, ग्रामोधार भवन, पोवई नाका, सातारा.	श्री. तुकाराम साधू टेके सरकारी कामगार अधिकारी, ०२१६२-२३९६४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१८	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, २४०, भोसला चेंबर्स, सिव्हील लाईन, नागपूर.	श्री. के.अ.दुबे सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१२-२५६५५५८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१९	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, जे आर कॉम्प्लेक्स, वॉर्ड नं.३९, श्री टॉकीजवळ, गोंदिया.	श्री. प्र.ल.बाभुळकर सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१८२-२३६५९५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२०	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, वृंदावन तकीया वार्ड, कामगार	श्री. वि.रा.लोखंडे सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१८४-२५२४७९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

	न्यायालयाजवळ, भंडारा.		
२१	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, दूरसंचार विभागासमोर, कोर्ट रोड कॅम्प, अमरावती.	श्री. डी.बी.मोहोड सरकारी कामगार अधिकारी, ०७२१-२६६२११५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, इनकम टॅक्स चौक, गोरक्षण रोड, अकोला.	श्री. बी.आर.महाल्ले सरकारी कामगार अधिकारी, ०७२४- २४५९२८९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, धर्मशाळा, नागजवार्ड, तुमसर.	श्री. वि.रा.लोखंडे सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१८३-२३२१२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२४	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, युनिट क्रमांक २, बॅरेक ४, जिल्हाधिकारी कार्यालय संकुल, गडचिरोली.	श्रीम. एस.डी.पेंदोर सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१३२- २२२४१२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२५	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, संचित चेंबर्स जवळ, मूल रोड, चंद्रपूर.	श्री. एन.एस.जैस्वाल सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१७२-२५२०२८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२६	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, श्रीस्ट को. ऑप. हौ. सोसायटी, शिवाजी नगर, यवतमाळ.	श्री. आर.डी.गुल्लाने सरकारी कामगार अधिकारी, ०७२३२-२४३४४७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२७	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.४-अ, एसटी स्टॅण्डजवळ, बुलढाणा.	श्री. वाय.बी.क्षिरसागर सरकारी कामगार अधिकारी, ०७२६२-२४२६६३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, बजाज बिल्डींग, आयकर कार्यालयाजवळ, वर्धा.	श्री. आर.एम.दूर्वे सरकारी कामगार अधिकारी, ०७१५२-२४२५०२	अंमलबजाविविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, बावणे भवन, सिव्हील लाईन, वाशीम. ९८८१३५४३६५.	श्री. एम.पी.केदार सरकारी कामगार अधिकारी	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

३०	सहायक कामगार आयुक्त, नाशिक जिल्हा नाशिक द्वारा कामगार उपआयुक्त, नाशिक विभाग ,नाशिक यांचे कार्यालय, उद्योग भवन, ४ था मजला, आय.टी.आय सिग्नलजवळ, सातपूर, नाशिक-७.	श्री. दा.ल.नंदन सरकारी कामगार अधिकारी, ०२५३-२३५१७८८/९७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, सुगंध, एलआयसी कार्यालयाच्या मागे, कॅम्प रोड, मालेगांव.	श्री. सी.एन.बिरार सरकारी कामगार अधिकारी, मालेगांव ०२५५४-२५५७७६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजेंद्र भवन, विवेकानंद नगर, जिल्हापेट, नगरपालिका बागेच्या समोर, जळगांव.	श्री. एस.एस.चव्हाण सरकारी कामगार अधिकारी, ०२५७-२२३९७१६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, दाळवाले बिल्डिंग, जुने जिल्हाधिकारी कार्यालय शेजारी, गरूड बाग, अग्रवाल भवन समोर, धुळे.	श्री. बी. टी. रामोळे सरकारी कामगार अधिकारी, ०२५६२-२८३३४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, आशिष संध्या कॉलनी, स्टेशन रोड, अहमदनगर.	श्री. व्ही. ई. लांबड सरकारी कामगार अधिकारी, ०२४१-२४५५१८५२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३५	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, मालजीपुरा, स्टेशन रोड, औरंगाबाद.	श्री. जी.एस.शिंदे सरकारी कामगार अधिकारी, ०२४०-२३३४६०३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३६	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, रुक्मिणी कॉम्प्लेक्स, विसावानगर,व्ही.आय.पी. रोड, २ रा माळा, नांदेड.	श्री. जे.व्ही.मितके सरकारी कामगार अधिकारी, ०२४६२-२३०१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३७	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, शशिकांत सोनावणे बिल्डींग, टिळक नगर, मेन रोड, लातूर.	श्री. पी.डी.चव्हाण सरकारी कामगार अधिकारी, ०२३८२-२४५१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

३८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय श्री गरड निवास , १ ला मजला, समता नगर, उस्मानाबाद.	श्री. पी.एस.पांडे, प्र.सरकारी कामगार अधिकारी ०२४७२-२२४३२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय १ ला मजला , देव गंगा चेंबर्स, सरोजीनी देवी रोड, जालना.	श्री. जे.व्ही.बोदडे सरकारी कामगार अधिकारी ०२४८२-२३०३२९६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४०	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय तळणीकर कॉम्प्लेक्स, दर्गा रोड, परभणी.	श्री. आर.जी.रुमाले सरकारी कामगार अधिकारी ०२४५२-२४२४०५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय लक्ष्मी निवास, डॉ. रेणापुरकर यांचा बंगला, २ रा मजला, जुना नगर नाका, बीड.	श्री. वाय.एस.पडीयाल सरकारी कामगार अधिकारी ०२४४२-२२२६५३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४२.	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, ब्लॉक नंबर १०,टीआरटी कॉलनी, फलटन, हिंगोली.	श्री. टी.ई.कराड प्र.सरकारी कामगार अधिकारी, ०२४५६-२२०४०८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

कामगार आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई.

क्र.रवका/माअअ२००५/२०१३/कार्यासन-४,
कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय,
कामगार भवन, प्लॉट क्र.सी -२०, ब्लॉक इ.
बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व)
मुंबई- ४०० ०५१.
दुरध्वनी क्र.२६५७३७३३
दिनांक : १५/०२/२०१३

**विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५.
अपिलीय अधिकारी यांची नियुक्ती करण्याबाबत.**

आ दे श

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (दोन)(ड.)(पाच) अन्वये प्रशासकीय कार्यालय प्रमुख या नात्याने कामगार आयुक्त कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील महाराष्ट्रातील सर्व कार्यालयांकरिता या कायद्याची अंमलबजावणीसाठी सदर अधिनियमाच्या कलम १९(१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून अपिलीय अधिकारी (Appellate Officer) यांची नियुक्ती करण्यात आलेल्या आहेत. सदरहू नियुक्ती वेळोवेळी अद्यायावत करणे आवश्यक असल्याने त्या खालीलप्रमाणे सुधारीत करण्यात येत आहेत.

अनुसूची

अनु.क्र.	कार्यालयाचे नाव व पत्ता	नाव पदनाम व दुरध्वनी क्रमांक	संबंधित विषय
१	कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ, सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई - ४०००५१	श्री.विजय एन. चौधरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, मुंबई. दुरध्वनी क्र.०२२-२६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ, सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई - ४०००५१	श्री.श.वि.वैराट सहाय्यक कामगार आयुक्त, मुंबई दुरध्वनी क्र.०२२-२६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, ऑफिस कॉम्प्लेक्स बिल्डींग, ६ वा मजला, लेबर कोर्टचे वर, मुलुंड चेक नाका, ठाणे प.	श्री.रा.भा.आडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ठाणे २५८२७४४९/ ५२/५७/६०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, गुरुदेव हॉटेलच्या वर, साईविहार, शिवाजी पथ, कल्याण. (प) जि. ठाणे.	श्री.अ.ए.चिवटे सहाय्यक कामगार आयुक्त, कल्याण. ०२५१-२३१९६२८/ २३१३४५३.	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

५	सहाय्यक कामगार आयुक्त, यांचे कार्यालय, एसटी स्टॅण्डसमोर, ड्रिमलॅण्ड अपार्टमेंट, आग्रारोड, भिवंडी, जि. ठाणे.	श्री.शा.रा.जोशी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५२२-२५४२३१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
६	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, एमआयडीसी कर्मचारी वसाहत, सरोवर हॉटेलच्या समोर, तारापूर, बोईसर, ता.पालघर, जि.ठाणे.	श्री.र.ग.इळवे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५२५-२७०४२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
७	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, विघ्नहर्ता कॉम्प्लेक्स, १ ला माळा, जुना मुंबई-पुणे रोड, सेक्टर-१, खांदा कॉलनी, नवीन पनवेल, जि.रायगड	श्री.सु.बा.बागल सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२२-२७४५२८३५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
८	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, ब्लॉक नं.४२/४४, , २रा माळा, पारस मनी बिल्डींग, मारुती मंदिर जवळ, के सी जैन नगर, रत्नागिरी ४१५६१२	श्री.अनिल द. गुरव सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३५२-२२३१०९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, मुख्य प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.सी/१, १ला माळा,सिंधुदूर्ग नगरी, ओरस, ता. कुडाळ, जि. सिंधुदूर्ग	श्री. अनिल द. गुरव सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३६२-२२८८७२ ०२३५२-२२३१०९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१०	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, बंगला क्रमांक ५, शिवाजी नगर,मुंबई पुणे रस्ता, पुणे-४१११००५	श्री. बी. आर. देशमुख सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२०-२५५४१६१७ श्री. व्ही. सी. पनवेलकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२०-२५५४१६१७	आस्थापना/लेखा/अं मलबजावणी श्रमिक संघ/मुंबई औ.सं./औ.सं./ स्थायी आदेश
१३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, शेतकरी निवास इमारत, १ला माळा, मार्केट यार्ड, तुळजापूर रोड, बार्शी.	श्री.सी.बी.जगताप, सरकारी कामगार अधिकारी, मो. ७५८८६३८०३० बार्शी	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

१४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, घर क्रमांक ५७९, ई व्यापारी पेठ, शाहूपुरी, कोल्हापूर.	श्री. बी.डी.गुजर सरकारी कामगार अधिकारी, सहाय्यक कामगार आयुक्त,(प्र) ०२३१-२६५३७१४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१५	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजाराम स्टेडियम इमारत, गेट नं.३, गाळा नं.३, इचलकरंजी नगरपरिषद, इचलकरंजी, ता.हातकंगले, जि. कोल्हापूर	श्री.बी.डी.गुजर प्रभारी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३०-२४२१३९१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१६	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, उद्योग भवन, विश्रामबाग, सांगली.	श्री.सुरेश शिवराम कारकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३३-२६७२०४६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१७	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, १६८, रविवार पेठ, ग्रामोधार भवन, पोवई नाका, सातारा.	श्री. शैलेंद्र ब. पोळ सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२१६२-२३९६४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१८	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, २४०, भोसला चेंबर्स, सिव्हील लाईन,नागपूर.	श्री.वि.रा.पानबुडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१२-२५६५५५८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१९	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, जे आर कॉम्प्लेक्स, वॉर्ड नं.३९, श्री टॉकीजजवळ, गोंदिया.	श्री.प्र.ल.बाभुळकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१८२-२३६५९५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२०	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, वृंदावन तकीया वार्ड, कामगार न्यायालयाजवळ, भंडारा.	श्री.ब.वा.चिखले सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१८४-२५२४७९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२१	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, दूरसंचार विभागासमोर, कोर्ट रोड कॅम्प,अमरावती.	श्री.रा.भा जाधव सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७२१-२६६२११५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, इनकम टॅक्स चौक, गोरक्षण रोड, अकोला.	श्री.अ.ह.बेलेकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७२४- २४५९२८९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

२३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, धर्मशाळा, नागजवार्ड, तुमसर.	श्री.ब.वा.चिखले सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१८३-२३२१२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२४	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, युनिट क्रमांक २, बॅरेक ४, जिल्हाधिकारी कार्यालय संकुल, गडचिरोली.	श्री.वि.रा.पानबुडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१३२- २२२४१२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२५	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, संचित चेंबर्स जवळ, मूल रोड, चंद्रपूर.	श्री.वि.रा.पानबुडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१७२-२५२०२८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२६	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, श्रीस्ट को.ऑप. हौ. सोसायटी, शिवाजी नगर, यवतमाळ.	श्री.रा.भा.जाधव सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७२३२-२४३४४७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२७	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.४- अ,एसटी स्टॅण्डजवळ, बुलढाणा.	श्री.अ.ह.बेलेकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७२६२-२४२६६३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय बजाज बिल्डींग, आयकर कार्यालयाजवळ, वर्धा.	श्री.वि.रा.पानबुडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०७१५२-२४२५०२	अंमलबजाविविध कामगार कायद्यांतर्गत वणी
२९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, बावणे भवन , सिव्हील लाईन, वाशीम. ९८८१३५४३६५	श्री.अ.ह.बेलेकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५३-२३५१७८८/९७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३०	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय उद्योग भवन, गाळा क्र.१८ व १९, ४था माळा, आयटीआय सिग्नलजवळ, सातपूर, नाशिक.७	श्री.बी.एम.आंधळे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५३-२३५१७८८/९७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

३१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, सुगंध, एलआयसी कार्यालयाच्या मागे, कॅम्प रोड, मालेगांव.	श्री.बी.एम.आंधळे सहाय्यक कामगार आयुक्त, नाशिक. ०२५५४-२५५७७६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३२	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजेंद्र भवन, विवेकानंद नगर, जिल्हापेट, नगरपालिका बागेच्या समोर, जळगांव.	श्री.जी.जे.दाभाडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५७/२२३९७१६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, दाळवाले बिल्डिंग, जुने जिल्हाधिकारी कार्यालय शेजारी, गरूड बाग, अग्रवाल भवन समोर, धुळे.	श्री.जी.जे.दाभाडे सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२५६२-२८३३४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३४	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, आशिष संध्या कॉलनी, स्टेशन रोड, अहमदनगर.	श्री.बी.वि.वाघ सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४१-२४५५१८५२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३५	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, मालजीपुरा, स्टेशन रोड, औरंगाबाद.	श्री.के.वि.दहिफळकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४०-२३३४६२६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३६	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, रुक्मिणी कॉम्प्लेक्स, विसावानगर, व्ही.आय.पी. रोड, २ रा माळा, विसावा नगर, नांदेड.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४६२-२३०१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३७	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, शशिकांत सोनावणे बिल्डींग, टिळक नगर, मेन रोड, लातूर.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३८२-२४५१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, श्री गरड निवास, १ ला मजला, समता नगर, उस्मानाबाद.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४७२-२२४३२७ ०२३८२/२४५१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

३९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, १ ला मजला , देव गंगा चेंबर्स, सरोजीनी देवी रोड, जालना.	श्री.के.वि.दहिफळकर सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४०-२३३४६०३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४०	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, तळणीकर कॉम्प्लेक्स, दर्गा रोड, परभणी.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४६२-२३०१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, लक्ष्मी निवास, डॉ. रेणापुरकर यांचा बंगला, २ रा मजला, जुना नगर नाका, बीड.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२३८२-२४५१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४२.	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, ब्लॉक नंबर १०, टीआरटी कॉलनी, फलटन, हिंगोली.	श्री.एन.एन.ईटकरी सहाय्यक कामगार आयुक्त, ०२४५६-२२०४०८ ०२४६२/२३०१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

कामगार आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई.

क्र.रवका/माअअ२००५/२०१३/कार्यासन-४,
कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय,
कामगार भवन, प्लॉट क्र.सी -२०, ब्लॉक इ.
बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व)
मुंबई- ४०० ०५१.
दुरध्वनी क्र.२६५७३७३३
दि. १५/०२/२०१३

विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
राज्य सहायक जन माहिती अधिकारी यांची
नियुक्ती करण्याबाबत.

माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ च्या कलम २ (दोन)(ड.)(पाच) अन्वये प्रशासकीय कार्यालय प्रमुख या नात्याने कामगार आयुक्त कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील महाराष्ट्रातील सर्व कार्यालयांकरिता या कायद्याची अंमलबजावणीसाठी सदर अधिनियमाच्या कलम ५(२) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून राज्य सहाय्यक जन माहिती अधिकारी (State Assistant Public Information Officer) यांची नियुक्ती करण्यात आलेल्या आहेत. सदर नियुक्त्या वेळोवेळी अद्यावत करणे आवश्यक असल्याने त्या खालीलप्रमाणे सुधारित करण्यात येत आहे.

अनुसूची

अनु.क्र.	कार्यालयाचे नाव व पत्ता	नाव पदनाम व दुरध्वनी क्रमांक	संबंधित विषय
१	कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ, सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व) मुंबई - ४०००५१.	श्री. राजेश प्र. जाधव वरिष्ठ कामगार अन्वेषक, दुरध्वनी क्र.०२२ - २६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, कामगार भवन, ब्लॉक इ.सी-२०, बांद्रा - कुर्ला संकुल, बांद्रा (पुर्व), मुंबई - ४०००५१.	श्री. चांगदेव ब. काशीद वरिष्ठ कामगार अन्वेषक, कोकण विभाग, मुंबई दुरध्वनी क्र.०२२ - २६५७३७३३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, ऑफिस कॉम्प्लेक्स बिल्डींग, ६ वा मजला, लेबर कोर्टचे वर ,मुलुंड चेक नाका, ठाणे प.	श्री. एम.एस. गुजराथी दुकाने निरीक्षक, ठाणे. मो. ९३२३५४९४६४ २५८२७४४९/ ५२/५७/६०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, गुरुदेव हॉटेलच्या वर, साईविहार, शिवाजी पथ, कल्याण. (प) जि.ठाणे.	श्रीम. वि. दि. कुमठेकर दुकाने निरीक्षक, श्रेणी -१,अ ०२५१-२३१९६२८/ २३१३४५३.	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

५	सहाय्यक कामगार आयुक्त, यांचे कार्यालय, एसटी स्टॅण्डसमोर, ड्रिमलॅण्ड अपार्टमेंट , आग्रारोड, भिवंडी, जि. ठाणे.	श्री. सं. बा. शिंदे दुकाने निरीक्षक ०२५२२-२५४२३१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
६	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, एमआयडीसी कर्मचारी वसाहत,सरोवर हॉटेलच्या समोर, तारापूर, बोईसर, ता.पालघर, जि.ठाणे.	श्री. सं.रा.गोसावी किमान वेतन निरीक्षक, ०२५२५-२७०४२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
७	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, विघ्नहर्ता कॉम्प्लेक्स,१ ला माळा, जुना मुंबई-पुणे रोड, सेक्टर-१, खांदा कॉलनी, नवीन पनवेल, जि.रायगड	श्री. डि.के.चव्हाण दुकाने निरीक्षक, श्रेणी-२, ०२२-२७४५२८३५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
८	सहाय्यक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, ब्लॉक नं.४२/४४, , २रा माळा, पारस मनी बिल्डींग, मारुती मंदिर जवळ, के सी जैन नगर, रत्नागिरी ४१५६१२	श्री. एस.जी.पाटील किमान वेतन निरीक्षक, ०२३५२-२२३१०९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, मुख्य प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.सी/१, १ला माळा,सिंधुदूर्ग नगरी, ओरस, ता. कुडाळ, जि. सिंधुदूर्ग	श्री. र.रा.सामंत लिपिक-टंकलेखक, ०२३६२- २२८८७२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१०	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, बंगला क्रमांक ५, शिवाजी नगर,मुंबई पुणे रस्ता, पुणे-४१११००५	श्रीम. सी.एस.सातभाई वरिष्ठ लिपीक, ०२०-२५५४१६१७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
११	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय,(जिल्हा कार्यालय) बंगला क्रमांक ५, शिवाजी नगर,मुंबई पुणे रस्ता, पुणे-४१११००५	श्री. वि.तु.ठाकूर,अधीक्षक श्रीम. रं.दि.नेवासे, अधीक्षक ०२०-२५५४१७६१७	लेखा व आस्था. विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी व औद्यो. संबंध

१२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, सहस्रार्जून मंगल कार्यालय, १ ला मजला, १२४, सिध्देश्वर पेठ, सोलापूर	सौ. नि.द.पारपल्लीवार वरिष्ठ लिपिक, ०२१७-२७२२१०२ मो. ८८०६६९७४०४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, शेतकरी निवास इमारत, १ला माळा, मार्केट यार्ड, तुळजापूर रोड, बार्शी ९८८१२११०५५	श्री. आर.टी.बोरुटे दुकाने निरीक्षक, बार्शी	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, घर क्रमांक ५७९, ई व्यापारी पेठ, शाहूपूरी, कोल्हापूर.	श्री. एम.व्ही.सोनार किमान वेतन निरीक्षक, ०२३१-२६५३७१४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१५	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजाराम स्टेडियम इमारत, गेट नं.३, गाळा नं.३,इचलकरंजी नगरपरिषद, इचलकरंजी, ता.हातकंगले, जि. कोल्हापूर.	श्री. दि.द.साळुंखे दुकाने निरीक्षक ०२३०-२४२१३९१	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१६	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, उद्योग भवन, विश्रामबाग, सांगली.	श्री. अ.य.कांबळे किमान वेतन निरीक्षक, ०२३३-२६७२०४६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१७	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, १६८, रविवार पेठ, ग्रामोधार भवन, पोवई नाका, सातारा.	श्री. विजय कुंडलिक फडतरे लिपिक टंकलेखक, ०२१६२-२३९६४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१८	अपर कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, २४०, भोसला चेंबर्स, सिव्हील लाईन, नागपूर.	श्री.एस.आर.गोडाम किमान वेतन निरीक्षक, ०७१२-२५६५५५८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
१९	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, जे आर कॉम्प्लेक्स, वॉर्ड नं.३९, श्री टॉकीजजवळ, गोंदिया.	श्री.त.न.खारकर दुकाने निरीक्षक, श्रेणी २ ०७१८२-२३६५९५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

२०	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, वृंदावन तकीया वार्ड, कामगार न्यायालयाजवळ, भंडारा.	श्री.पी.डी.दाणी किमान वेतन निरीक्षक ०७१८४-२५२४७९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२१	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, दूरसंचार विभागासमोर, कोर्ट रोड कॅम्प, अमरावती.	श्री.जी.एम.बोरकर किमान वेतन निरीक्षक, ०७२१-२६६२११५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, इनकम टॅक्स चौक, गोरक्षण रोड, अकोला.	श्री.टी.बी.जारवाल दुकाने निरीक्षक,श्रेणी-२ ०७२४-२४५९२८९	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, धर्मशाळा, नागजवार्ड, तुमसर.	सौ.के.एम.करोले दुकाने निरीक्षक, श्रेणी २, ०७१८३-२३२१२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२४	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, युनिट क्रमांक २, बॅरेक ४, जिल्हाधिकारी कार्यालय संकुल, गडचिरोली.	श्री.प्र.झी.राऊत दुकाने निरीक्षक, श्रेणी -२, ०७१३२- २२२४१२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२५	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, संचित चेंबर्स जवळ, मूल रोड, चंद्रपूर.	श्री.आर.आर.बोरकर दुकाने निरीक्षक (श्रेणी-२), ०७१७२-२५२०२८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२६	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, श्रीस्ट को.ऑप. हो. सोसायटी, शिवाजी नगर, यवतमाळ.	श्री.सी.डी.कंगाले दुकाने निरीक्षक, श्रेणी -२ ०७२३२-२४३४४७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२७	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासकीय इमारत, ब्लॉक नं.४-अ, एसटी स्टॅण्डजवळ, बुलढाणा.	श्री.ई.एस.कुळकर्णी दुकाने निरीक्षक, श्रेणी -२, ०७२६२-२४२६६३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
२८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, बजाज बिल्डींग, आयकर कार्यालयाजवळ, वर्धा.	श्री.वाय.एल.गायकवाड दुकाने निरीक्षक, श्रेणी-२ ०७१५२-२४२५०२	अंमलबजाविविध कामगार कायद्यांतर्गत वणी

२९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, बावणे भवन, सिव्हील लाईन, वाशीम.	श्री.अ.अ.साळीवकर दुकाने निरीक्षक, श्रेणी-२ ९८८१३५४३६५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३०	सहायक कामगार आयुक्त नाशिक जिल्हा नाशिक द्वारा कामगार उपआयुक्त नाशिक विभाग, नाशिक यांचे कार्यालय, उद्योग भवन, ४ था माजला, आय.टी.आय. सिग्नलजवळ, सातपूर, नाशिक-७	श्री.वाय.एम. गीते किमान वेतन निरीक्षक, ०२५३-२३५१७८८/९७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, सुगंध, एलआयसी कार्यालयाच्या मागे, कॅम्प रोड, मालेगांव. ०२५५४/२५५७७६	श्री.एम.टी.ससाणे दुकाने निरीक्षक (श्रेणी-२)	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३२	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, राजेंद्र भवन, विवेकानंद नगर, जिल्हापेट, नगरपालिका बागेच्या समोर, जळगांव.	श्री. बी.जे.अमृतकर दुकाने निरीक्षक, (श्रेणी-२) ०२५७-२२३९७१६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३३	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, दाळवाले बिल्डिंग, जुने जिल्हाधिकारी कार्यालय शेजारी, गरूड बाग, अग्रवाल भवन समोर, धुळे.	श्री. आर.एस. चव्हाण दुकाने निरीक्षक, ०२५६२-२८३३४०	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३४	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, आशिष बंगल,संध्या कॉलनी, स्टेशन रोड, अहमदनगर.	सौ.एन.डी.गाडेकर दुकाने निरीक्षक, ०२४१-२४५५१८५२	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३५	कामगार उप आयुक्त यांचे कार्यालय, मालजीपुरा, स्टेशन रोड, औरंगाबाद.	श्री.एस.एन.कुलकर्णी किमान वेतन निरीक्षक, ०२४०-२३३४६०३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३६	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, रुक्मिणी कॉम्प्लेक्स,विसावानगर, व्ही.आय.पी. रोड, २ रा माळा, विसावा नगर, नांदेड.	श्री.अ.जे.पेरके किमान वेतन निरीक्षक, ०२४६२-२३०१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

३७	सहायक कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, शशिकांत सोनावणे बिल्डींग, टिळक नगर, मेन रोड, लातूर.	श्री.एल.एन.चलावडे किमान वेतन निरीक्षक ०२३८२-२४५१७४	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३८	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, श्री गरड निवास, १ ला मजला, समता नगर, उस्मानाबाद.	श्री.एस.आर.सोलंकर किमान वेतन निरीक्षक ०२४७२-२२४३२७	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
३९	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, १ ला मजला, देव गंगा चेंबर्स, सरोजीनी देवी रोड, जालना.	श्री.के.डी.काळे किमान वेतन निरीक्षक, ०२४८२-२३०२९६	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४०	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, तळणीकर कॉम्प्लेक्स, दर्गा रोड, परभणी.	श्री.टी.ई.कराड किमान वेतन निरीक्षक, ०२४५२-२४२४०५	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४१	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, लक्ष्मी निवास, डॉ. रेणापुरकर यांचा बंगला, २ रा मजला, जुना नगर नाका, बीड.	श्री.ए.ए.देशमुख किमान वेतन निरीक्षक, ०२४४२-२२२६५३	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी
४२.	सरकारी कामगार अधिकारी यांचे कार्यालय, ब्लॉक नंबर १०, टीआरटी कॉलनी, फलटन, हिंगोली.	श्री.के.जी.वैद्य दुकाने निरीक्षक, (श्रेणी-२) ९४२१७५६३९३ ०२४५६-२२०४०८	विविध कामगार कायद्यांतर्गत अंमलबजावणी

कामगार आयुक्त,
महाराष्ट्र राज्य,
मुंबई